

origen comarcal dels presidents

Les darreres eleccions municipals han suposat, alhora, la renovació de la Diputació de Girona, que, d'acord amb la legislació vigent, està integrada per vint-i-set diputats, representants dels sis partits judicials de la demarcació de Girona: la Bisbal, Figueres, Girona capital, Olot, Ripoll i Santa Coloma de Farners. Cal observar que aquesta divisió no correspon a les comarques naturals. Per exemple, el partit de Girona inclou el Pla de l'Estany i s'estén fins a la costa central, l'Escala és del partit judicial gironí i el partit amb seu a la capital del Ripollès inclou la Cerdanya gironina. El nombre de diputats és proporcional al d'habitants de cada partit judicial. Així, mentre que el de Ripoll només envia dos representants a la corporació, el Gironès n'hi té vuit, la Garrotxa tres, els partits de la Bisbal i Santa Coloma cinc cadascun, i el de Figueres quatre. Recordem que la condició per ser membre de la Diputació és ser regidor o alcalde d'alguna de les

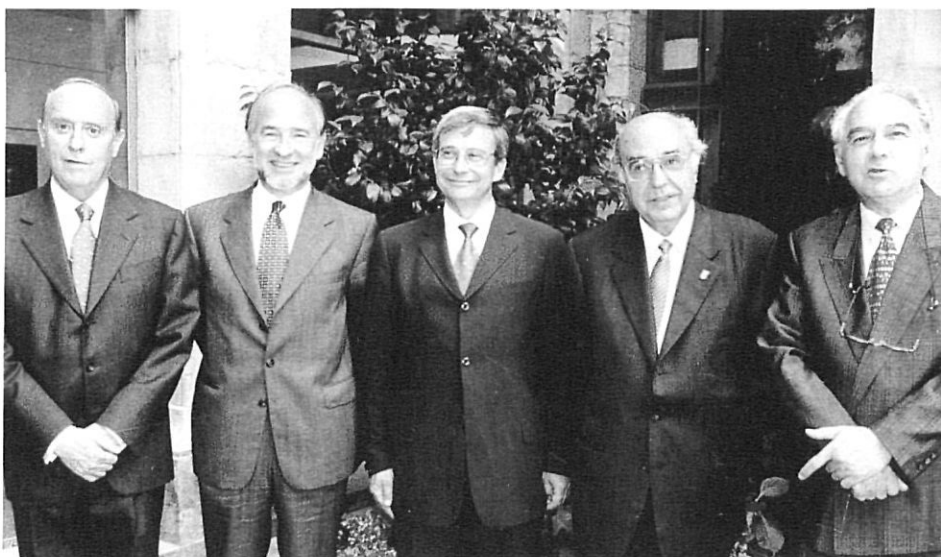
poblacions corresponents al respectiu partit judicial. Els diputats són escollits directament per cada partit polític o coalició, segons els resultats assolits en el conjunt dels municipis que integren el respectiu partit judicial, que com veiem és la peça clau en la representació. D'ençà de la recuperació democràtica a l'Estat, és a dir, des de les primeres eleccions municipals de 1979, la coalició de Convergència i Unió ha mantingut sempre la majoria absoluta a la Diputació de Girona. Actualment els partits representats són, a banda de CiU, el dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) i Esquerra Republicana de Catalunya (ERC).

Els diputats, una vegada constituïda la Diputació, procedeixen a escollir, entre ells, el president de la corporació. En la darrera elecció va ser-ho el candidat de CiU i alcalde de Roses Carles Páramo i Ponsetí, és a dir, un diputat corresponent al partit judicial o districte electoral de Figueres. L'actual president és, per tant, un alcalde d'una població de l'Alt Empordà. L'essencial representació i gestió comarcalista que mantenen les diputacions catalanes ens porta a fer un recorregut per aquesta procedència comarcal dels presidents de la corporació des del seu origen.

83 presidents en 177 anys

Les diputacions van néixer a l'ombra de la primera Constitució espanyola, la de Cadis, en plena guerra del Francès. La seva estructura actual, però, no es fixà fins a primers de l'any 1822. Per tant, la

Tots els presidents de la Diputació de l'etapa democràtica. A la pàgina següent, Carles Páramo, a dalt, i Pere Macias, a baix. A sota, d'esquerra a dreta, Salvador Carrera, Arcadi Calzada, Joan Vidal i Gayolà, Frederic Sunyer i Josep Arnau.

Diputació de Girona té una mica més de 177 anys d'existència. Des del primer president, José Perol de Otero, fins a Carles Páramo i Ponsetí, 83 persones han ocupat aquest càrrec. Cal esmentar que en el període de la Segona República les diputacions catalanes esdevingueren, formalment, comissaries delegades de la Generalitat, i la Comissaria de Girona tingué onze comissaris delegats en el període comprès entre el 7 de maig de 1931 i el final de la guerra civil a casa nostra.

La xifra de 83 presidents en 177 anys representa una mitjana en el càrrec de poc més de dos anys. De totes maneres aquesta permanència al capdavant de la corporació ha estat ben diferent i desigual. El president que ha ocupat el càrrec més temps ha estat el Dr. Agustí Riera i Pau, que va ser-ho entre el 2 de maig de 1911 i el gener de 1924, dotze anys i set mesos en total. El segueix Joan de Llobet i Llavari, que presidí la Diputació de Girona des del 19 de juny de 1956 fins al mateix dia de 1967, és a dir onze anys justos. Precisament el seu predecessor, Pere Bretcha i Galí, va ser-ho també durant un llarg període, vuit anys i deu mesos, del 15 d'octubre de 1947 fins a l'esmentat 19 de juny de 1956. Josep Arnau i Figuerola, amb set anys de presidència (1987-1994), ha estat el quart president que més temps ha ocupat el càrrec. En períodes de crisi política general, la presidència de la Diputació de Girona ha vist «desfilars» fins a tres noms en un any, com va succeir els anys 1854, 1856 i 1864.

Només 41 presidents han estat diputats

Una segona sorpresa: els presidents escollits entre els diputats només són 41 sobre els 83 titulars del càrrec, poc menys de la meitat. Entre l'origen de la corporació i l'any 1865, en què un diputat, Xavier Maria Moner, que ho era per Girona, fou escollit president, van transcórrer 43 anys durant els quals tots els presidents van ser nomenats directament pel governador civil, aleshores amb el títol de cap polític;

exactament els primers 34 presidents va ser designats «a dit». Aquesta pràctica es recuperà en els períodes 1866-1868 i 1869-1871. Des d'aquest darrer any tots els presidents han estat diputats. Una altra cosa era el procediment electoral. Només cal recordar el sistema dominant en el país entre 1939 i 1979. En aquests 40 anys, els presidents,

efectivament, eren diputats, però la seva designació corresponia directament a la voluntat del governador civil de torn que, fins legalment, era el president nat de la corporació (s'encarregava de fer «d'intendent», en mantenir l'habitatge i servei de la «primera autoritat civil»).

La representació territorial

La representació territorial dels 41 presidents-diputats és també diversa. Els diputats del partit judicial de Girona que han ocupat la presidència han estat divuit, nou més han estat diputats pel partit d'Olot, set pel de Figueres, tres pel de la Bisbal, dos pel de Santa Coloma i també dos pel de Ripoll. Dos presidents-diputats eren nascuts fora de Catalunya, i un nascut a Osona, en el període 1939-1979.

El president actual és un representant del districte electoral de Figueres, és a dir, de la comarca de l'Alt Empordà. D'ençà que el diputat del mateix districte Frederic Bassols i Costa va ser designat president l'any 1927 (era el període de la dictadura del general Primo de Rivera) cap representant d'aquesta comarca havia ocupat la presidència. Ja hem assenyalat igualment que el militar Federico López Tabar, vinculat a la capital de l'Alt Empordà, va ser president els tres anys compresos entre el febrer de 1941 i el març de 1944. El primer diputat representant de l'Alt Empordà

cròni-

que fou president de la Diputació de Girona, fa 130 anys, va ser Enric Climent i Vidal, un personatge singular a la comarca, avantpassat del reconegut poeta Carles Fages de Climent.

Els comissaris delegats

Respecte dels comissaris delegats de la Generalitat que van fer la feina equivalent als presidents de la Diputació, hem de dir que no eren escollits, atès que havia desaparegut l'estructura política de les corporacions. Els designà la Presidència de la Generalitat i van ser els següents: el primer (1931-1933), Josep Irla i Bosch, de Sant Feliu de Guíxols, figura prou coneguda i que, després de ser diputat al Parlament, conseller de Governació i president del Parlament, esdevingué president de la Generalitat a l'exili. El següent va ser el sastre figuerenc Josep Puig i Pujades, diputat de la Generalitat provisional, que ocupà la Comissaria fins als fets d'octubre de 1934. Va ser escollit diputat a Corts en les eleccions de febrer de 1936 i li fou adjudicat de nou el càrrec de comissari, que exercí només durant un mes, en ser nomenat cònsol d'Espanya a Perpinyà, on restà fins al final de la guerra. Jesús Masià i Oltra, militar nascut a Alcoi, va ser nomenat comissari delegat després dels esmentats fets

Tres presidents de la Diputació durant el franquisme. De dalt a baix, Pere Bretcha, Ramon Guardiola i Pere Ordís.

d'octubre del 34, i fins al gener de 1936. El va seguir el conegut advocat i periodista gironí Santiago Masó i Valentí, només de gener a febrer de 1936, en què el Front Popular va guanyar les eleccions. Un altre comissari de breu durada, del febrer al març de 1936, fou el següent, Pau Balsells i Morera,

nascut a Igualada i jutge de Girona. Tampoc no hi restà gaire temps, d'abril a juny de 1936 exactament, Amadeu Oliva i Ayats, que era nascut a Maçanet de Cabrenys i funcionari de la mateixa Comissaria, i que va estar molts anys exiliat a Mèxic. Un altre barceloní, Eduard Layret i Foix, va ser el següent comissari delegat de Girona, també uns pocs mesos, de juny a setembre de 1936. El va substituir el palafrugellenc Martí Jordi i Frigola, escriptor, que havia estat alcalde de l'esmentada població de la Costa Brava.

Va romandre a la Comissaria Delegada més de dos anys, fins a l'agost de 1938, i va morir al front dels Pirineus com a comissari de brigada. I el darrer comissari delegat de la Generalitat va ser Josep Mascort i Ribot, nascut a Palol d'Onyar, diputat a Madrid per ERC i alcalde de Bescanó, que va viure uns anys a Mèxic i en retornar es dedicà a l'ensenyament.

En resum, dels nou comissaris delegats de la Generalitat que exerciren a la demarcació de Girona en l'etapa republicana, sis

van ser de les nostres comarques –dos per cada una de les següents comarques: Gironès, Alt Empordà i Baix Empordà–, dos de les comarques de Barcelona i un del País Valencià.

Totes les comarques, representades

Amb aquest recorregut biogràfic i geogràfic per l'origen comarcal dels presidents de la Diputació de Girona, ens adonem que totes les comarques –unes més que altres, evidentment– han estat representades en el càrrec, encara que no sempre d'acord amb el seu pes demogràfic, econòmic i social. En tot cas, cada moment i situació política han estat determinants. El càrrec de president de la Diputació unit a la condició de diputat es normalitzà pràcticament amb la restauració monàrquica d'Alfons XII, en la dècada dels anys 70 del segle XIX. Des d'aleshores, al llarg del seguit de règims polítics que ha viscut l'Estat –primera dictadura de Primo de Rivera i la seva caiguda, Segona República, Guerra Civil, el llarg període derivat de la guerra (40 anys de la vida de la Diputació) i els vint anys de recuperació democràtica–, en el decurs d'aquest segle i quart, la corporació ha treballat sempre, malgrat els problemes de cada situació, al servei de les comarques, que com hem vist han tingut àmplia representació en la presidència de la corporació. Hem tractat de fer memòria d'aquests presidents.

JOSEP VÍCTOR GAY